

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse taimekaitsevahendite säästvat kasutamist ja millega muudetakse määrust (EL) 2021/2115“

(COM(2022) 305 final – 2022/0196 (COD))

(2023/C 100/21)

Raportöör: **José Manuel ROCHE RAMO**

Kaasraportöör: **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Konsulterimistaotlus	Euroopa Parlament, 14.7.2022 nõukogu, 6.7.2022
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 192 lõige 1 ja artikkel 304
Täiskogu otsus	22.2.2022
Vastutav seksioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	24.11.2022
Vastuvõtmine täiskogus	14.12.2022
Täiskogu istungjärk nr	574
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	157/01/04

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Ettepanekuga võtta vastu taimekaitsevahendite säästvat kasutamist käsitlev määrus kehtestatakse uuendusi ja meetmeid, mille eesmärk on käsitleda pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi⁽¹⁾ kohaldamisel ja täitmise tagamisel tuvastatud puudusi.

1.2. Lisaks sellele, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnistab vajadust direktiiv läbi vaadata, tunneb ta heameelt selle üle, et paljud kehtivas direktiivis tuvastatud piirangud ja selle uue ettepaneku raames esitatud algatused on juba kajastatud hindamisaruandes esitatud märkustes ja soovitustes⁽²⁾. Määruse eesmärk on käsitleda muu hulgas vajadust edasise ühtlustamise järele riiklike tegevuskavade rakendamisel ning liikmesriikide erinevaid asjaolusid, kasutajate piisavat koolitust ja uute tehnoloogiate, näiteks täppispõllumajanduse edendamise tähtsust.

1.3. Kooskõlas strateegias „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegias aastani 2030 sätestatud eesmärkidega püütakse pestitsiidide säästvat kasutamist käsitleva määruse ettepanekuga parandada toidusüsteemide keskkonnavalast, majanduslikku ja sotsiaalset kestlikkust. Sellega seoses peab komitee kiiduväärseks nende eesmärkide lisamist, tunnistades ühtlasi kasu, mida see toob kaasa kodanike ja tarbijate tervise ning keskkonna parandamisel.

1.4. Uue Euroopa strateegiaga kehtestatakse kvantitatiivsed eesmärgid pestitsiidide kasutamise ja neist tuleneva riski vähendamiseks 2030. aastaks. Need eesmärgid on kahtlemata kaugeleulatuvad, mistõttu on vaja sätestada mõistlikud üleminekuperioodid, mille puhul võetakse arvesse⁽³⁾ varasemat kasutamise vähendamist ning eri liikmesriikide geograafilisi, agronoomseid ja sotsiaal-majanduslikke tingimusi ning mille jooksul on põllumajandustootjatel lubatud

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/128/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks (ELT L 309, 24.11.2009, lk 71).

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuanne „Pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi hindamine“.

⁽³⁾ Eurostat, „Pestitsiidide müük ELis“.

kasutada uusi alternatiivseid tooteid. Võttes arvesse, et praeguste madala riskiastmega vahendite turule jõudmiseks kulub keskmiselt kümme aastat, peavad seadusandjad olema eriti tundlikud nende eesmärkide saavutamiseks kehtestatud ajakava suhtes, nähes ette vajaliku paindlikkuse, et täita eesmärki mitte kedagi kõrvale jätta. Lisaks on komisjoni ettepanekus ette nähtud kauguleulatuvad piirangud taimekaitsevahendite kasutamisele nn tundlikel aladel. Komitee juhib tähelepanu sellele, et kavandatava määratluse ja tundlike alasid käsitlevate sätete reguleerimisalaga on hõlmatud suur osa ELi põllumajanduslikest tootmispiirkondadest. Sellistel nõuetel on kauguleulatuvad tagajärjed ning seetõttu peaksid need põhinema üksnes usaldusväärsel teaduslikul ja agronoomilisel mõju hindamisel.

1.5. Ühtlustatud riskinäitajate jaoks on vaja selgeid suuniseid ja asjakohaseid näitajaid. Olemasolevate andmete piiratuse tõttu, eriti keemiliste pestitsiidide kasutamisel, peaks kasutatav meetod olema äärmiselt ettevaatlik. Eelkõige on see vajalik juhul, kui müüginäitajaid kasutatakse lähtealusena (ühtlustatud riskinäitaja 1). Samamoodi tuleb eritähelpanu pöörata selle arvutamiseks kasutatud ajavahemikule. Sellega seoses võiks täiustada hinnanguid pestitsiidide turulelaskmise kohta, näiteks eristades professionaalseks kasutamiseks ning kodus ja aias kasutamiseks (st vastavalt põllumajanduslikuks ja mittepõllumajanduslikuks kasutamiseks) antud lubasid.

1.6. Hiljutiste kriiside kahjulik mõju – alates pandeemiast kuni Ukrainasse sissetungi ja sellele järgnenud sõja ning kliimamuutuste mõju järsu suurenemiseni (põud, tulekahjud, üleujutused, uued kahjurid, kuumalained jne) – muudab tootmise ja toiduga kindlustatuse ELi poliitilise tegevuskava üheks põhiprioriteediks.

1.7. Euroopa Liit peaks siiski jätkama tegevuskava väljatöötamist, et täita oma kliimameetmete ja kestlikkusega seotud kohustused. Pidades silmas, et Euroopa peab jätkama kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide kohaste meetmete elluviimist, tuleks arvesse võtta ka praeguse olukorra mõju põllumajandusliku toidutööstuse süsteemidele. Sellega seoses tuleks praeguses kriisistsenaariumis näha ette võimalus kohaldada teatavaid ajutisi ja ajaliselt piiratud erandeid⁽⁴⁾.

1.8. Seda kriisi tuleks kasutada ka võimalusena tegeleda ülemaailmse ebastabiilsuse struktuursete põhjustega ja kujundada ümber tarneahelate dünaamika, pakkudes püsivaid edusamme inimeste ja planeedi jaoks. Eelkõige on kiiresti vaja algatada põhjalik arutelu põllumajandusliku toidutööstuse süsteemi üle, mille EL peab järgmiste aastakümnete jaoks esitama.

1.9. Samal ajal on ELil kohustus ja vastutus lisada tootmine ja toiduga kindlustatus peamise strateegilise eesmärgina. Sellega seoses peavad roheline kokkuleppe ja strateegia „Talust taldrikule“ eesmärgid, mis hõlmavad siin vaadeldavat ettepanekut, alati põhinema usaldusväärsel teaduslikul tõendusmaterjalil ja nendega peavad kaasnema asjakohased mõjuhinnangud, millega tagatakse eesmärkide nõuetekohane kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega.

1.10. Sellega seoses on uuringutes⁽⁵⁾ juba hoiatatud võimalike kahjulike mõjude eest, mida põllukultuuride vähenemisest ja väiksemast saagikusest tulenev toiduainete hindade järsk tõus avaldaks ülemaailmsel tasandil. Põllumajandusliku tootmise vähenemine võib suurendada Euroopa Liidu sõltuvust kolmandatest riikidest pärit toiduainete impordist, tekitades keskkonna-, sotsiaalset ja majanduslikku kahju.

1.11. Seepärast peaks ettepaneku viimane eesmärk olema alternatiivsete lahenduste (vahendid) toetamine, seades esikohale integreeritud taimekaitse parema kohaldamise ja järgimise, mis peaks jääma ettepaneku nurgakiviks, suurendades ja toetades alternatiivsete tõrjemeetmete, näiteks madala riskiastmega või looduslikel materjalidel põhinevate

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee resolutsioon teemal „Sõda Ukrainas ning selle majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõju“ (ELT C 290, 29.7.2022, lk 1).

⁽⁵⁾ ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, „Hunger Hotspots – FAO-WFP early warnings on acute food insecurity“.

taimekaitsevahendite kasutamist. Praegu ei saa need lahendused siiski asendada keemiliste pestitsiidide kasutamist. Liikmesriigid peaksid soodustama nende vahendite kasutamist nii kiiresti kui võimalik, tagades asjakohaste stimuleerimiskavade olemasolu.

1.12. Need vahendid peaksid keskenduma erinevate teadus- ja innovatsioonipõhiste lahenduste ja meetmete kasutamisele: vastupidavamate sortide, sertifitseeritud seemnete, säilitava põllumajanduse, integreeritud taimekaitse, uute sordiaretuse meetodite, mahepõllumajanduse, külvikordade ja digimeetodite kasutamine või vähem tähtsate põllukultuuride kasutamise toetamine peaks olema juhis, et edukalt liikuda mudeli suunas, mis põhineb taimekaitsevahendite väiksemal kasutamisel;

1.13. Selle saavutamiseks on vaja kestlikke, teadusel põhinevaid, tõhusaid, ohutuid ja taskukohaseid taimekaitsesüsteeme, mis annaksid põllumajandustootjatele vajalikud vahendid konkurentsivõime säilitamiseks. Sellega seoses peaks komisjon nõudma eeskirjade vastastikkust, et kolmandatest riikidest imporditud tooted, mida on töödeldud liidu turul keelatud toodetega, oleksid vähemalt samaväärsed ELis kohaldatavate eeskirjadega.

1.14. Samal ajal on tähtis vältida põllumajandustootjate halduskoormuse ebaproportsionaalset suurenemist, mis mõjutaks veelgi väikeseid ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtteid, mis on mastaabisäästu tõttu selliste šokkide suhtes vähem vastupanuvõimelisemad.

1.15. Teisest küljest peavad statistiliste andmete levitamise eest vastutavad haldusasutused olema väga hoolikad nende käsitlemisel ning eelkõige austama täielikult üksikisikute õigusi eraelu puutumatusel ja andmete omandiõigust, mis paljudel juhtudel sisaldavad konfidentsiaalset teavet.

1.16. Komitee väljendab heameelt erapooletu, asjatundliku ja sõltumatu nõustamismudeli toetamise üle, mis võimaldab põllumajandustootjatel jätkata kestlike tavade rakendamist põllul. Nii põllumajandusorganisatsioonide kui ka kodade roll on siinkohal väga oluline, et nad saaksid võimalikult suurt kasu nii tootmisest kui ka võimalikust kollektiivsest turustamisest (nt põllumajandusühistud).

1.17. Komitee väljendab heameelt ka erimeetme kehtestamise üle põllumajandustootjate kulude hüvitamiseks rahalise toetusega. Komitee leiab siiski, et on vaja veel põhjalikumalt selgitada, kuidas see suhestub ühise põllumajanduspoliitikaga, eelkõige mis puudutab ajakava või selle rakendamisega seotud aspekte, arvestades et uus ühine põllumajanduspoliitika ja iga liikmesriigi asjaomased strateegiakavad tuleks heaks kiita ja nad peaksid jõustuma 1. jaanuaril 2023.

2. Arvamuse taust

2.1. Euroopa Komisjon avaldas pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi läbivaatamise raames 22. juunil 2022 oma ettepaneku taimekaitsevahendite säästva kasutamise määruse kohta, mis oli algselt kavandatud 23. märtsiks 2022, kuid mis lükati edasi Venemaa sissetungi tõttu Ukrainasse. Määrus avaldati looduskaitse paketi koos looduse taastamist käsitleva määrusega. Pakett on otsustav samm Euroopa roheline kokkulepe, strateegia „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegia rakendamisel.

2.2. Kooskõlas strateegiaga „Talust taldrikule“ on komisjoni ettepaneku peamised eesmärgid järgmised:

— vähendada 2030. aastaks keemiliste pestitsiidide üldist kasutamist ja neist tulenevat riski 50 % võrra (1. vähendamiseesmärk) ning vähendada 2030. aastaks ohtlikumate pestitsiidide kasutamist 50 % (2. vähendamiseesmärk) võrreldes 2015., 2016. ja 2017. aasta keskmisega;

— edendada integreeritud taimekaitse kohaldamist ja selle põhimõtete järgimist;

— suurendada taimekahjustajate tõrjeks keemiliste pestitsiidide vähem ohtlike ja kemikaalivabade alternatiivide kasutamist;

- parandada pestitsiidide rakendamist, kasutamist ja neist tulenevat riski ning tervisekontrolli ja keskkonda käsitlevate seireandmete kättesaadavust;
- parandada õigusnormide rakendamist, kohaldamist ja täitmise tagamist kõigis liikmesriikides, et parandada poliitika mõjusust ja tõhusust; ning
- edendada uue tehnoloogia, näiteks täppispõllumajanduse kasutuselevõttu, et vähendada pestitsiidide üldist kasutamist ja neist tulenevat riski.

2.3. Liikmesriigid võivad vähendada taimekaitsevahendite kasutamise ja neist tuleneva riski riiklikku eesmärki kaalumissüsteemi abil, milles võetakse arvesse kasutusintensiivsuse näitajat ning kasutamise ja riski näitajat. Selle vähendamise protsendiline osakaal ei tohi 2030. aastaks mingil juhul olla väiksem kui 35 % või suurem kui 70 %.

2.4. Nende tulemuste saavutamiseks on komisjoni ettepanekus sätestatud õiguslikult siduvad vähendamiseesmärgid ELis. Uute eeskirjadega nähakse samuti ette, et liikmesriigid peavad võtma vastu siduvad eesmärgid, et aidata saavutada ELi üldist eesmärki. Määruses sätestatakse, et liikmesriikidel on paindlikkus võtta arvesse oma riigi olukorda. Eelkõige tuleks tähelepanu pöörata varasematele edusammudele ja pestitsiidide kasutamise intensiivsusele igas liikmesriigis.

2.5. Komisjon mõõdab igal aastal keemiliste pestitsiidide kasutamist ja neist tulenevat riski, kasutades meetodina taimekaitsevahendite müügiandmeid, mille liikmesriigid on komisjonile esitanud. 50 %-lise vähendamise arvutamise lähtealus on 2015., 2016. ja 2017. aasta müük.

2.6. Kõik taimekaitsevahenditena turule lastud toimeained liigitatakse ühte neljast rühmast ja igale neist määratakse kaalutegur, mis kõige ohtlikumate rühmade puhul on suurem.

2.7. Kokkuvõttes on läbivaatamise peamised uuendused järgmised:

- võtta vastu määrus, mis on vahetult siduv ja mida kohaldatakse ühetaoliselt kõigis liikmesriikides;
- õiguslikult siduvad eesmärgid: keemiliste pestitsiidide kasutamise ja nendest tuleneva riski ning ohtlikumate pestitsiidide kasutamise vähendamine 50 % võrra 2030. aastaks;
- ühtlustatud riiklikud tegevuskavad ja aastaaruanded, mis toetavad õiguslikult siduvaid eesmärgi;
- keskkonnahoidlik taimekahjustajate tõrje, millega tagatakse, et kõik põllumajandustootjad kasutavad integreeritud taimekaitset, kus keemilisi pestitsiide kasutatakse ainult viimase valikuna;
- uus register taimekaitsevahendite tehnilise kontrolli toetamiseks;
- kohustus vaadata läbi ühtlustatud riskinäitajad, võttes arvesse põllumajanduse sisendite ja väljundite statistilisi andmeid;
- stiimulid põllumajandustootjatele pestitsiidide kasutamise vähendamiseks uue ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) raames: erakorraline rahastamine, et toetada nõuete täitmist viie aasta jooksul;
- koolitus: koolitustunnistuste ja teatavate tegevusalade puhul nõutavate koolitustõendite uued kehtivusaajad;
- igasuguste pestitsiidide kasutamise keelamine tundlikel aladel ja neist kolme meetri raadiuses;
- rangemad kriteeriumid erandite tegemiseks õhust pitsimisel.

2.8. Peamiste poliitikameetmete pakett toetab põllumajandustootjaid ja teisi kasutajaid üleminekul kestlikumatele toidutootmissüsteemidele, hõlmates eelkõige järgmist: i) bioloogiliste ja madala riskiastmega alternatiivide suurem valik turul; ii) stiimulid põllumajandustootjatele pestitsiidide kasutamise vähendamiseks uue ÜPP raames; iii) teadus- ja arendustegevus programmi „Horisont 2030“ raames; ning iv) mahepõllumajanduslik tegevuskava.

3. Üldised märkused

3.1. Praegune kriisistsenaarium alates pandeemiast kuni Ukrainasse sissetungi ja sellele järgnenud sõjani ning kliimamuutuste mõju järsu suurenemiseni (põud, tulekahjud, üleujutused, uued kahjurid, kuumalained jne) avaldab tugevat survet Euroopa ja maailma põllumajandusliku toidutootmise süsteemidele. Sellest hoolimata ei tohiks need tõkked takistada ELi kindlat pühendumust arendada edasi meetmeid, mille eesmärk on saavutada õiglase üleminek, nagu on sätestatud tegevuskavas aastani 2030⁽⁶⁾.

3.2. Paljudes oma arvamustes kutsus komitee üles looma terviklikku ELi toidupoliitikat, mis pakuks: i) majanduslikku, keskkonnaalast ja sotsiaal-kultuurilist kestlikkust; ii) sektorite, poliitikavaldkondade ja valitsemistasandite ülest lõimumist; iii) kaasavaid otsustusprotsesse ning iv) kombinatsiooni kohustuslikest meetmetest (eeskirjad ja maksud) ning stiimulitest (hinnalisad, juurdepääs laenudele, ressursidele ja kindlustusele), et kiirendada üleminekut kestlikele toidusüsteemidele⁽⁷⁾.

3.3. Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja edasist ühtlustamist ja sidusust ELi eri poliitikavaldkondade ja õigusaktide vahel: Euroopa roheline kokkulepe, strateegia „Talust taldrikule“, elurikkuse strateegia, nullsaaste tegevuskava, taimekaitsevahendite säästev kasutamine jne.

3.4. Lisaks ei tohiks ÜPP eelarvet vähendada ega säilitada praegusel tasemel, vaid seda tuleks suurendada, et toetada üleminekut. ÜPP strateegiakavade heakskiitmine peaks sõltuma ka liikmesriikide vastuvõetavatest terviklikest toidukeskkonna ümberkujundamise kavadest, mis seovad tervisliku ja kestliku toidutootmise nende toodete jaoks uute turgude loomisega⁽⁸⁾.

3.5. Sellega seoses väljendab komitee heameelt otsuse üle seada uue ühise põllumajanduspoliitika raames esikohale vabatahtlike tavade rahastamine. Nende tavade eesmärk on järgida taimekaitsevahendite säästvat kasutamist, ilma et see mingil juhul muudaks karistatavaks või vähendaks alternatiivsete tavade kasutamisest saadud tulu, mis on samuti seaduslikud ja Euroopa õigusaktidega lubatud. Rahastamine, nagu keskkonnakavad ja maaelu arengu algatused, on üldiselt olnud kättesaadav ainult selliste algatuste puhul, mis lähevad kaugemale õiguslikest nõuetest. Uus raamistik võimaldab kõikidel liikmesriikidel viie aasta jooksul rahastada põllumajandustootjate kõikide kohustuste täitmist taimekaitsevahendite säästva kasutamise raames.

3.6. Samuti hindab komitee jõupingutusi, mida on tehtud taimekaitsevahendite säästvat kasutamist käsitlevate riiklike tegevuskavade tõhususe suurendamiseks. Kuigi taimekaitsevahendite säästvat kasutamist käsitlevad riiklikud tegevuskavad võisid olla üsna erinevad ning eesmärgid olid vabatahtlikud ja võisid hõlmata eri huvivaldkondi, on need ühtlustatud, hõlmates üksikasjalikku loetelu algatustest ja nende seostest strateegia „Talust taldrikule“ eesmärkidega. Kõigil liikmesriikidel palutakse teha finants- ja muudest meetmete loetelu integreeritud taimekaitse ja kemikaalivabade alternatiivide edendamiseks. Nad peavad esitama suundumused iga-aastases edu- ja rakendamisaruannetes kõigi eesmärkide kohta, ühtlustades kvantitatiivseid andmeid taimekaitsevahendite säästva kasutamise nõuete täitmise kohta. Komisjon koostab iga kahe aasta tagant iga-aastase edu- ja rakendamisaruanne analüüsi.

⁽⁶⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee resolutsioon teemal „Sõda Ukrainas ning selle majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõju“ (ELT C 290, 29.7.2022, lk 1).

⁽⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks““ (COM(2020) 381) (ELT C 429, 11.12.2020, lk 268).

⁽⁸⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks““ (COM(2020) 381) (ELT C 429, 11.12.2020, lk 268).

3.7. Siiski on oluline, et see uus juhtimismudel ei jäta kedagi kõrvale. Teisisõnu, tuleb tagada, et kõik liikmesriigid suudavad saavutada taimekaitsevahendite säästva kasutamise tõhusa rakendamise vaatamata nende erinevatele lähtekohtadele.

3.8. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleks organiseeritud kodanikuühiskond ja eelkõige pestitsiidide valdkonna pädevad organisatsioonid tihedalt kaasata uue määruse kavandamisse, järelevalvesse ja tulevasse hindamisse. On vaja parandada üldsusele ja eelkõige tarbijatele antava teabe kvaliteeti pestitsiidide rolli kohta, samuti koolituse ja pestitsiidikasutajatele antava teabe kvaliteeti⁽⁹⁾.

3.9. Õiglasel toiduhinnad, mis kajastavad tegelikke tootmiskulusid keskkonna ja ühiskonna jaoks, on äärmiselt olulised kestliku toidusüsteemi saavutamiseks pikas plaanis. On vaja, et EL tagaks ka praeguse kriisi ajal sooduskaubanduslepingute standardite tõelise vastastikkuse⁽¹⁰⁾.

4. Konkreetsete märkused

4.1. Taimekaitsevahendite säästvaks kasutamiseks on tarvis parandada alternatiivsete lahenduste ja uute tehnoloogiate kättesaadavust ja kulutõhusust. Integreeritud taimekaitse ning muud vähese pestitsiidide sisendiga taimekaitsetavad, mida kasutatakse integreeritud tootmises ja mahepõllumajanduses, olid direktiivi üks põhielemente ja on uue määruse keskmes⁽¹¹⁾.

4.2. Määruse ettepanekus nähakse üldreeglina ette, et professionaalsed kasutajad, sealhulgas põllumajandustootjad, peavad enne keemiliste meetmete kasutamist kohaldama kõigepealt meetmeid, mis ei nõua keemiliste taimekaitsevahendite kasutamist. Nende hulka kuulub külvikord, kahjurikontroll, integreeritud taimekaitse ning keemiavabade taimekahjustajate tõrjemeetodite ja muude madalama riskiastmega pestitsiidide kasutamine⁽¹²⁾.

4.3. See ei tähenda, et pestitsiidide kasutamine ei oleks teataval asjaoludel võimalik ega vajalik. Vastupidi, mõnel juhul on kaubanduslikus toidutootmises võimalik taimekahjustajaid edukalt tõrjuda ainult pestitsiidide abil, mis on kooskõlas integreeritud taimekaitse põhimõttega, ning seda viimase abinõuna. Näiteks tuleks rõhutada selle tähtsust vähe levinud või väikese kasvupinnaga kultuuridel kasutamiseks.

4.4. Kliimamuutused kiirendavad selliste taimekahjustajate levikut, mis nõuab pestitsiidide kättesaadavust, kui kõik muud tõrjevahendid on ammendatud. See vajadus muutub veelgi ilmsemaks ajal, mil kõikide hinnangute kohaselt kasvab maailma rahvaarv rohkem kui kahe miljardi elaniku võrra järgmise kolmekümne aasta jooksul. Seda olukorda tuleb nõuetekohaselt arvesse võtta, et tagada stabiilne toidutootmissüsteem, mis suudab varustada üha kasvavat maailma elanikkonda.

4.5. Teisest küljest pärsvad üha sagedamini korduvad põuad, üleujutused, kuumalained ja viimastel aastatel esinenud järsud temperatuurimuutused põllumajandustootjate toidutootmisvõimet ja põllukultuure. Sellega seoses on praeguses kriisiolukorras, mille on põhjustanud esiteks pandeemia ja seejärel sissetung Ukrainasse ning eespool nimetatud kliimamuutuste mõju, vaja tagada stabiilne saagikus põllumajanduslikus tootmises, et varustada maailma kvaliteetsete ja piisavas koguses toodetega ning tagada toiduga kindlustatus.

⁽⁹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuanne „Pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi hindamine“.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM(2020) 381) (ELT C 429, 11.12.2020, lk 268).

⁽¹¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omaalgatuslik arvamus teemal „Integreeritud tootmine Euroopa Liidus“ (omaalgatuslik arvamus) (ELT C 214, 8.7.2014, lk 8).

⁽¹²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuanne „Pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi hindamine“.

4.6. Määruses rõhutatakse ka sõltumatute nõustajate tähtsat rolli. Nad annavad professionaalset nõu kooskõlas kohaldatavate põllukultuuripõhiste eeskirjadega ja integreeritud taimekaitsega. Sellega seoses on vaja tugevdada ja edendada selliste professionaalsete põllumajandusorganisatsioonide- ja ühistute nõuandvat rolli, kes pakuvad kohapealsete esindajatena otsetoetust. Hispaanias on näiteks kohustuslik nõustaja arvamus enamiku põllukultuuride kohta, mis on viinud ametlikult sertifitseeritud nõustajate arvu üle 20 000 ni.

4.7. Oma varasemas pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi hindamises rõhutas komitee, kui oluline on parandada järelevalvesüsteemi ning tagada pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi vastavus riiklike tegevuskavadega. Pestitsiidide säästva kasutamise raames peavad professionaalsed kasutajad registreerima mis tahes sekkumise (keemiline, bioloogiline, füüsiline või kultuuriline) põhjused.

4.8. Sellega seoses tuleks määruse ettepanekus pöörata erilist tähelepanu kaitsealade ja tundlike alade mõistele. Taimekaitsevahendeid ei ole enam võimalik teataval kaitsealadel või tundlikel aladel (linna haljasalad, sealhulgas avalikud pargid ja aiad, mänguväljakud, puhkealad ja spordiväljakud, üldkasutatavad teed, Natura 2000 kaitsealad ja mis tahes ökoloogiliselt tundlikud alad, mida saab säilitada ohustatud tolmeldajate jaoks) kasutada, välja arvatud juhul, kui on täidetud teatavad tingimused ja alles pärast seda, kui toodete professionaalne kasutaja esitab hoolika põhjenduse selle kohta, milliseid tooteid ta kavatses kasutada, kuidas, millal ja kui kaua. Selleks on oluline, et heakskiidu andmise eest vastutavatel asutustel oleks piisavalt kvalifitseeritud töötajaid, et vältida viivitusi, mis tulenevad hilinevad töötlemisest, takistades õigeaegset tegutsemist taimekahjustajate ärahoidmiseks.

4.9. Teisest küljest peaks arvestama liikmesriikide konkreetsete geograafiliste ja kliimaatiliste tingimustega tagamaks, et taimekaitsevahendite kasutamist ei piirataks liigselt ökoloogiliselt tundlikel aladel asuval põllumajandusmaal, mis muidu ei suudaks uute taimekahjustajatega toime tulla. Näiteks Hispaanias hõlmab Natura võrgustik 27 % territooriumist, mis hõlmab tuhandeid hektareid põllumajanduskultuure ja loomakasvatust. Hea strateegia võib hõlmata eri alade tsooniks määramist, piiritledes need alad, mis moodustavad tervikliku reservi, ja eristades neid ülejäänud aladest. Tundlikel aladel tuleks taimekaitsevahendite kasutamise piiramise otsus kindlaks määrata kindlate teaduslike ja põllumajanduslike tõenditega, mis toetavad teatava ala liigitamist kaitsealaks.

4.10. Lävi, mis tuleb saavutada enne keemilist sekkumist, sätestatakse üksikasjalikult põllukultuuripõhistes erieeskirjades ning liikmesriikide pädevad asutused peavad looma integreeritud taimekaitse ja taimekaitsevahendite kasutamise elektroonilise registri, tagades, et professionaalsed kasutajad esitavad oma andmed.

4.11. Kuna teadmiste puudumine pestitsiidide optimaalse kasutamise kohta oli üks peamisi takistusi pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi⁽¹³⁾ rakendamisel, väljendab komitee heameelt selle üle, et komisjon on võtnud arvesse paljusid tema soovitusi koolituste ja suutlikkuse suurendamise kohta.

4.12. Koolitustunnistuse andmiseks luuakse uus elektrooniline keskregister. See sisaldab üksikasjalikku teavet koolitustunnistuste kehtivusaja kohta (nõustaja puhul viis aastat ja turustaja või professionaalse kasutaja puhul 10 aastat). Enne kui kasutaja saab osta või kasutada professionaalseks kasutamiseks lubatud taimekaitsevahendeid taimekaitseseadmete jaoks ja enne kui nõustaja saab nõu anda, on tal vaja koolitustõendit. Turustajatel peab olema piisavalt koolitatud töötajaid.

4.13. Haldusasutused peavad tagama andmete konfidentsiaalsuse põllumajandusandmete kasutamisel ning eelkõige muutma digioskuste omandamise ja lairibaühenduse kasutamise põllumajandustootjatele palju kättesaadavamaks, et vältida nende põllumajandustootjate koormuse ja jõupingutuste suurenemist, kellel paljudel juhtudel puuduvad tehnilised ja inimressursid elektroonilisesse registrisse andmete saatmiseks.

⁽¹³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuanne „Pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi hindamine“.

4.14. Üldsuse ja eelkõige tarbijate teadlikkuse suurendamine pestitsiidide rollist ja kasutamisest kooskõlas riiklike ja Euroopa õigusaktidega tuleks määruse kohaldamisel kasuks. Teadlikkuse suurendamise ja teabe levitamise kampaaniad, mille eesmärk on paremini teavitada üldsust ja poliitikakujundajaid, oleksid hädavajalikud. Teavitada tuleks näiteks toiduainete hindade kujundamisest ning toodete märgistamise ja sertifitseerimisega lähemalt seotud teemadest ⁽¹⁴⁾.

4.15. Samuti tuleb rahvusvahelises kaubanduses säilitada võrreldavad tingimused. ELi eri poliitikavaldkondade sidusust arvestades on vaja olla väga valvas, et keelustada ELis keelatud toodetega töödeldud toiduainete import.

Brüssel, 14. detsember 2022

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG

⁽¹⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teabearuanne „Pestitsiidide säästva kasutamise direktiivi hindamine“.